

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2010

**RELIGIESTUDIES – VRAESTEL 1
MEMORANDUM**

Hierdie memorandum bestaan uit 11 bladsye.

AFDELING A**VRAAG 1 (VERPLIGTEND)**

- 1.1.1 'n Religieuse gebruik, het ten doel om te herinner aan 'n heilige geleentheid of om 'n heilige teenwoordigheid aan te roep. (2)
- 1.1.2 'n Soort heilige storie, hoofsaaklik oor die oorsprong of die einde van tyd, of sleutelgebeure in die tyd. (2)
- 1.1.3 Die geloof dat wesens oor en oor in 'n volgende lewe gebore word. (2)
- 1.1.4 'n Wye verskeidenheid van geestelike oefening of tegnieke wat uitgevoer word om religieuse (mistieke) resultate te bereik. (2)
- 1.1.5 Die lei van 'n lewe onafhanklik van religieuse instellings en simbole. (2)
- 1.2.1 C – Kitab-a-Aqdas (2)
- 1.2.2 A – Afrika Tradisionele Religie (2)
- 1.2.3 D – Heilige Wet van Islam (2)
- 1.2.4 E – China (2)
- 1.2.5 B – Vryheid van geloof en godsdienst (2)
- 1.3.1 AmaZoeloe religie
Aka-religie
Yoroeba-religie (3 x 2) (6)
- 1.3.2 **Enige TWEE geloofsoortuigings:**
- Hulle glo aan die openbaring van God.
  - Hulle glo aan 'n oordeelsdag en lewe na die dood.
  - Hulle glo in die bestaan van Satan.
  - Engele.
  - Geopenbaarde skrifte.
  - Profete/boodsquappers. (4)
- 1.4.1 Abdu-Baha (2)
- 1.4.2 Moskee (2)
- 1.4.3 Afrika Tradisionele Religie (2)
- 1.4.4 Ideologieë (2)
- 1.4.5 Islam (2)

1.5.1	Raja-joga	(2)
1.5.2	Halaal	(2)
1.5.3	Kalbas	(2)
1.5.4	Talmoed	(2)
1.5.5	Karma	(2)

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B**VRAAG 2****2.1 Unieke eienskappe van Judaïsme:**

- Judaïsme is 'n monoteïstiese religie, terwyl meeste ander religieë van die tyd politeïstiese was.
- God (Jahweh) is regverdig en werksaam in die natuurlike en sosiale orde.
- God word gesien as toegerus met menslike eienskappe.
- Vader, koning, herder, asook toornig en oordelend; God is liefhebbend.
- God het 'n verbond met die volk Israel aangegaan.
- God het Homself en sy Wet aan die Jode geopenbaar.
- God het die Jode uitverkies as draers van die 'besondere Lig', sodat die wêreld die teenwoordigheid van hul God in hul geskiedenis kan sien.

Unieke eienskappe van Afrika Tradisionele Religie:

- Afrika-religie het geen stigter nie, maar die oudstes is die leiers.
- Alle Afrika-religieë glo in God as Skepper.
- God het al die wette en taboes oor hoe om in vrede te lewe, aan die eerste geslag gegee.
- Hulle glo ook aan voorouers en rituele.
- Voorouers is tussengangers tussen God en die lewendes.
- Voorouers is geestelik en alomteenwoordig.
- Isangoma/amagqirha het voorouerlike mag om die lewendes te genees.
- Voorouers sorg vir die welsyn van die lewendes, hoofsaaklik deur bemiddeling van die oudstes wat rituele en waardes mondeling aan die jeug oordra.
- Talle Afrika-religieë is stamgroep gebaseer.
- Daar is geen besondere dag vir aanbidding nie. Rituele as sodanig word as heilig beskou.
- Daar is geen geskrewe heilige teks nie, maar die fokus is op morele lering en rituele praktyk.
- Individualisme word ontmoedig, en die lewenswyse van die gemeenskap is die belangrikste aspek van *ubuntu*.

(20)

2.2.1 Identiteit:

- Individualiteit, 'n bepaalde persoonlikheid waardeur 'n religie van 'n ander onderskei word.
- Waardigheid en waarde van 'n religie.
- Beteken ook dat twee sake “in alle besonderhede ooreenkom”.
- Verwys na die toestand van dieselfde substansie, aard, eienskappe, ens.
- Geen twee religieë kan ooit dieselfde wees nie. (4)

2.2.2 Eenheid:

- Eenheid verwys na die faktore wat kan lei tot die deel van 'n gemeenskaplike identiteit.
- Dit verwys na harmonie en samehorigheid wat tussen godsdienste bestaan.
- Dit kan ook verwys na die erkenning van gemeenskaplike gebied tussen verskillende geloofsgroepe. (4)

2.2.3 Vergelykbaarheid

- Beteken dat daar twee of meer sake is wat met mekaar vergelyk kan word.
- Twee of meer dinge is geskik om te vergelyk.
- Daar blyk interessante ooreenkomste en verskille van naderby te wees.
- Vergelykings kan of eksplisiet (openlik gestel) of implisiet (nie openlik gestel nie) wees. (4)

2.2.4 Ooreenkoms

- Om soortgelyk te wees.
- Om van dieselfde aard, natuur, hoeveelheid, vorm, ens. te wees.
- Twee of meer elemente of dinge kan in bepaalde opsigte eenders wees.
- Algemene stellings is nie nuttig nie. (4)

2.2.5 Verskil

- Dit is die teenoorgestelde van eendersheid.
- Dit beteken 'n punt waar dinge nie dieselfde is nie.
- Dit beteken om anders te wees. (4)

2.3	2.3.1	Afrika Tradisionele Religie	(2)
	2.3.2	Islam	(2)
	2.3.3	Boeddhisme	(2)
	2.34	Hindoeïsme	(2)
	2.3.5	Christendom	(2)
			[50]

VRAAG 3

3.1.1 Geloofsoortuiging

- Dit is 'n ferm opinie.
- Dit beteken ook geloof of godsdiens. (4)

3.1.2 Ideologie

- Dit verwys na 'n plaasvervanger vir die term 'godsdiens'.
- Dit is 'n stelsel of stel oortuigings wat 'n sosiale/politiese stelsel ondersteun. (4)

3.1.3 Dogma

- Dit is 'n Griekse woord wat 'voorkoms' of 'mening' beteken.
- Dit is 'n beginsel, leerstelling of stelsel hiervan, veral soos uiteengesit deur 'n kollektiewe godsdienstige gesag. (4)

3.1.4 Doktrine

- Lering is sinoniem aan dogma.
- Die twee terme kan wisselend gebruik word.
- Doktrine het nie noodwendig 'n negatiewe betekenis nie. (4)

3.1.5 Gelykenis

- Dit dui op 'n verhaal wat vertel word om 'n religieuse beginsels of vraag uit te lig.
- Dit is gewoonlik baie kort en bevat 'n besliste morele waarheid.
- Dit is soortgelyk aan 'n lering.
- Die belangrikste verskil is dat gelykenisse in 'n kunsvorm aangebied word. (4)

- 3.2 Verwysing na 'n tweede religie verdien 4 punte. Verwysing na slegs een religie laat toe vir 'n maksimum van 16 punte.

In die bespreking van die rol van twee religieë, behoort hulle nie noodwendig afsonderlik van mekaar handel te word nie. 'n Klem op gemeenskaplike pogings deur verskeie religieë moet op prys gestel word.

As 'n voorbeeld verwys die inligting hieronder hoofsaaklik na Islam. Inligting wat op ander religieë betrekking het is aanvaarbaar.

- Armoede is 'n onvermoë om in jou basiese behoeftes te voorsien.
- Talle mense is arm omdat daar geen werksgeleenthede is nie.
- Armoede kom ook van 'n gebrek aan vaardighede.
- Gebrekkige opleiding lei ook tot armoede.
- Daar is 'n behoefte aan geskoolde arbeid.
- In Islam word rykdom gesien as 'n vorm van trust.
- Daar is welsynsorganisasies wat aan die versorging van die armes wat aan die versorging van die armes toegewyd is.
- Voorbeelde van welsynsorganisasies in Moslem-gemeenskappe is Zakaat, Fitrah, ens.
- Die Moslemgeloof moedig die ontwikkeling van vaardighede aan.
- Dit word van families verwag om mekaar te ondersteun (welsynsliefde begin tuis).
- Dit word van mense verwag om duidelike doelwitte, tydsraamwerke en terugvoer-meganismes te hê.
- Lyste van behoeftige mense word gemaak om 'n regverdige verspreiding van bystand te verseker.
- Volhoubare programme word ingestel en volgehou.

Plan van aksie

- Vorm 'n bestuurskomitee.
- Identifiseer die behoeftige lede van die gemeenskap.
- Maak 'n lys om seker te maak dat mense wat in aanmerking kom, hulp ontvang.
- Stel duidelike doelwitte op.
- Stel tydsraamwerke op.
- Ontwikkel kontrole-meganismes.

(20)

3.3 Die volgende is 'n model-antwoord.

- Beklemtoon die gemeenskaplikhede en ooreenkomste tussen verskillende religieë, bv.: 'n stel gemeenskaplike kernwaarhede word in die leerstelling van religieë gevind.
- Beklemtoon die praktiese implikasies van religieuse geloof. Die waarheid van religieuse geloof moet in die hart en handeling uitgeleef word.
- Alle religieë hou hul met dieselfde lewensgebiede besig. Die onvoorwaardelike norme van elke religie is op families en gemeenskappe, rasse, nasies en religieë van toepassing.
- Alle religieë is histories en sosiaal interafhanklik.
- Individue van verskeie religieë moet buite die amptelike religieuse strukture om kan saamwerk.

(10)
[50]

VRAAG 4

4.1 Inyanga en Sangoma

- Die inyanga is primêr 'n geneser.
- Die tradisionele geneser is 'n persoon wat mense wie siek is help met kruie en natuurlike medisyne.
- Hy/sy voorsien dienste of medisinale genesing in 'n gegewe gemeenskap.
- 'n Waarsêr bemiddel tussen die lewendes en die voorvaders.
- Soms is een persoon beide 'n inyanga en 'n isangoma.

(10)

4.2 Religie en die media.

- Die inleiding moet die standpunt van die leerder ten opsigte van die stelling stel, en 'n kort verduideliking gee.
- Dekking van religieuse kwessies het mettertyd toegeneem.
- Teologiese en geestelike vraagstukke word selde as nuuswaardig voorgestel.
- Die leerder moet voorbeelde gee omie standpunt wat ingeneem word, te staaf. Byvoorbeeld in September 2005 het 'n Deense koerant met die naam *Jyllands-Posten*, 'n reeks tekeninge wat die profeet Mohammed afbeeld, gepubliseer.
- Die Deense Moslem vereniging het geprotesteer.
- Namate die omstredenheid toegeneem het, het ander gedrukte media die insident gerapporteer.
- Islam laat nie pikturale (teken)-kuns toe nie.
- Bg. koerant het 40 tekenaars gevra om 'n tekening van die Profeet te maak.
- Meer as 12 mense het tydens die proteste gesterf.
- Dit wil voorkom of die media nie vir religieuse geloofsopvattinge gevoelig is nie.

- Vryheid van uitdrukking het onder die vergrootglas gekom.
  - Die vraag van verantwoordelikheid is ook in die soeklig geplaas.
  - Nie alle religieuse opvattinge ontvang gelyke aandag nie.
  - Die media is van selektiewe verslaggewing beskuldig.
  - Daar is beskuldigings gemaak dat doelbewuste pogings aangewend is om die openbare mening te beïnvloed.
  - Teologiese en geestelike sieninge word selde as nuuswaardig voorgestel.
- (20)

4.3 Vyf algemene oortuigings.

- Hulle almal glo in een god.
  - Hulle almal glo aan die lewe na die dood.
  - Hulle glo aan die oordeelsdag.
  - Hulle glo aan die geopenbaarde skrifte.
  - Hulle glo aan die bestaan van profete.
  - Hulle glo aan die bestaan van engele.
- (10)

4.4 Karl Marx

- Marx het bedoel dat godsdiens die verstand vertroebel het.
  - Dit het logiese denke verhoed.
  - Mense kon nie verby hul eie godsdienstige oortuigings sien nie.
  - Dit het gemaak dat mense hulle lyding aanvaar.
  - Godsdiens het mense gemanipuleer en beheer.
- (10)
[50]

VRAAG 5

5.1 Die volgende is 'n model-antwoord vir hierdie vraag. Vir die doeleindes van die memorandum word slegs een religie as voorbeeld behandel.

- Religieuse pluralisme verdraagsaamheid teenoor verskillende maniere van aanbidding, en respek vir die volgelinge en profete van ander religieë is 'n deurlopende aksent in Hindoeïsme.
- Hindoeïsme het nooit enige poging aangewend om te versprei of sigself op ander af te dwing nie deur toevlug te neem tot die swaard of vervolging nie.
- Hierdie aanpasbaarheid is afkomstig uit die akkommoderende houding van Hindoe-denke, gebaseer op die vaste geloof en kennis dat die Laaste Waarheid een is, en dat al die religieuse denominasies slegs paaie is om daardie Waarheid te bereik en te verwerklik.
- In die huidige tydvak, volgens Hindoeïsme, is daar 'n neiging om op grondslag van die oorvloedige inligting wat beskikbaar is, oordele uit te spreek wat baie vloeiend is, maar sonder 'n diepgaande en opregte bestudering van enige besondere verskynsel of vertakking van religie.

- Volgens die Hindoeïsme skep so 'n houding maklik wantroue en misverstande ten opsigte van 'n besondere religie, of selfs religie as sodanig, wat aan sinisme grens.
- Gelowiges in een denominasie stoot aansprake op grootsheid en waarheid wat deur die volgelinge van eenderse denominasies gemaak word, maklik opsy.
- Hindoeïsme redeneer dat geen enkele religie alle waarheid omvat nie, alhoewel elke religie die waarheid verteenwoordig.
- Maar wanneer die waarheid van elke religie in verband met die geheel gebring word, sê Hindoeïsme, vind mens dat sodanige aksent slegs 'n middel is om 'n doel te bereik. (20)

5.2 Konflik

5.2.1 Sri Lanka (2)

5.2.2 Analiseer die situasie.

- Die konflik is tussen die meerderheid Sinhalees-sprekende gemeenskap wie Boeddhiste is en die Tamil-sprekendes wie Hindoes is.
- Beide groepe leef vir eeue saam en het mekaar se oortuigings en praktyke beïnvloed.
- Toe Sri Lanka in 1948 onafhanklikheid van Brittanje verkry het, het die Hindoe Tamils gevoel dat die Boeddhiste gemeenskap teen hulle diskrimineer.
- Hulle het gesê dat hulle nie gelyke studie en werkgeleenthede het nie.
- In 1956 het die wet Sinhala as die enigste amptelike taal verklaar.
- Die Tamils was dus uitgesluit van regering werke.
- Die militante groep, bekend as die Bevryding Tiers van Tamil Eelam, was in konflik met die regering. (6)

5.2.3 Godsdienste deel van die probleem of nie.

- Godsdienste is nie deel van die probleem nie.
- Die meeste Tamils en Sinhalese het in vrede met mekaar geleef.
- Die meeste Tamils het die politieke stryd ondersteun, maar slegs 'n klein minderheid het die wapens opgetel.
- Baie gematigde Tamil leiers was deur die Tamil Tiers doodgemaak. (6)

5.2.4 Godsdienst deel van die oplossing.

- Vele intergelowige inisiatiewe aangewend om die burgeroorlog te beëindig.
- Die Internasionale Intergelowige Stigting was in 1983 gestig.
- Die stigting het bestaan uit Boeddhiste, Tamil, Moslem en Christelike gemeenskappe.
- Alle geloofs-gebaseerde organisasies doen humanitêre werk op die eiland. (6)

5.3 5.3.1 Religie benodig 'n manier om idees uit te druk wat moeilik is om in woorde uit te spreek. Daarom word van simbole gebruik gemaak. (2)

5.3.2 Ander simbole:

- Geluide
  - Reuke
  - Kleure
  - Gebare (8)
- [50]

TOTAAL AFDELING B: 100

GROOTTOTAAL: 150